

החמדה

מרבנינו מרן עמוד ההוראה הגאון רבי יצחק זילברשטיין שליט"א

חג הסוכות תשפ"ז

• הליכות חמד • ליקוטי פסקי הלכה מתורת מרן שליט"א •

ענייני חג הסוכות

מצוות סוכה או ארבעת המינים

ו. חולה שנמצא במקום רחוק מיהודים, ויכול לדאוג לעצמו או למצות סוכה או למצות ארבעת המינים, פסק החכמת שלמה (סימן תרכ"א) שולב קודם מכח שהוא פרסומי ניסא, כדאיתא במדרש. ויתכן שכל דבריו כשיקיים סוכה פעם אחת או לולב פעם אחת, אבל אם יוכל לקיים בסוכה הרבה פעמים מצוות ישיבה, ואילו לולב מצוותו מה"ת רק ביום א' ועוד ו' מצוות לשאר הימים, א"כ לכאורה סוכה עדיפה¹.

סדר הקרשים

ז. יש אומרים דכשמעמיד את קרשי הסוכה צריך להעמידם כסדר שהיו בפעמים הקודמות, דומיא דמשכן שקרש שזכה להינתן בצפון ינתן בצפון לעולם (כף החיים סימן תרל סק"ה, וכמו לגבי העטרה שעושין לטלית לסימן שאותן יציאות שזכו להיות לפניו ישארו לעולם לפניו - ע"י משנ"ב סימן ח ס"ט). ונראה שסוכה שהתנה עליה מראש שהקרשים שבמזרח לא ישארו שם לעולם, אלא בכל פעם כפי שיזדמן לו, מועיל התנאי, ואין צריך להקפיד על סדר הקרשים².

לצאת מהבית דווקא

ח. מי שיש לו אפשרות להסיר את גג ביתו ולסכך ותהיה לו סוכה מרווחת, ויכול גם לעזוב את ביתו ולצאת החוצה ולבנות סוכה שתהיה קטנה יותר, לכאורה עדיף לצאת מהבית ולבנות בחוץ סוכה, ויקיים בזה 'צא מדירת קבע ושב בדירת עראי'. אמנם מעיקר הדין עצם מה שמסכך את ביתו ומסיר הגג וגשמים יכולין לירד לדירתו, נקרא 'צאיה מבית לחוץ', שמוציא את מהות הבית ובונה סוכה, אך כשיש לו אפשרות לצאת ממש מביתו, יתכן שיש בזה הידור יותר, וצ"ע³.

טירחא להודיע על סוכה פסולה

ט. אדם שידוע על סוכה ציבורית פסולה, צ"ע עד כמה חייב לטרוח ולהתאמץ כדי למנוע מרבים מכשול שלא יבואו לאכול בסוכה זו⁴.

לשבת בסוכה עם גגון סגור

י. כשירדו גשמים, וסגר את הגגון מעל הסכך (שעשוי להיפתח ולהיסגר), נראה שאין שום עדיפות לשבת ולאכול בסוכה עם הגג הסגור דהרי הוא כיושב בבית, ויכול באמת גם לשבת בנחת בביתו ולאכול שם סעודתו⁵.

לכתחילה רובו ממש

יא. מי שיש לו סוכה במרפסת, ויכול לישון שם רק ראשו ורובו (ורגליו מחוץ לסוכה), הורה גיסי מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל שלכתחילה צריך כולו ממש, ולכן לכתחילה ראוי שיוציא ממנו ויבנה עוד חלק לסוכה כדי שישלשן כולו ממש בתוך הסוכה. אמנם מו"ח מרן

רשת צפופה מעל גבי הסכך

א. המתגורר ביישוב חקלאי בו יש המוני שרצים קטנים הנמשכים לאור, וחודרים לסוכה ונופלים למאכלים, ורוצה להתקין בסוכה רשת חקלאית צפופה שתמנע חדירת שרצים [אך טיפות מים עוברות דרכה], ולהניחה גם תחת הסכך, נראה שאם הרשת ללא הסכך היא 'חממה מרובה מצילתה' - יש לערבה עם הסכך, דהיינו להניח סכך כשר מעל ומתחת הרשת, ואז הסכך כשר לכתחילה לכו"ע. אך אם הרשת צילתה מרובה מחמתה, אין עיצה, והסוכה פסולה, ויש לחפש עצות אחרות למניעת חדירת השרצים⁶.

רגיש לצליאק

ב. אדם שיש לו רגישות לצליאק ואסור לו לאכול דבר שיש בו גלוטן (כולל כל חמשת מיני דגן), וכל מאכלו ומונוה הוא פירות ובשר, הורה מרן הגר"ח זצ"ל שאצלו זה חשוב, וסעודתו נחשבת קביעות גמורה וחיבת בסוכה, וצריך לברך כל פעם שנכנס לסוכה אם הסיח דעתו מהברכה הראשונה. אך מו"ח מרן הגר"ח זצ"ל אלישיב זצ"ל אמר שלכתחילה ישתה רביעית יין, ד"א שגם היא מחייבת ברכה⁷.

אשה שאוכלת ראשה ורובה בסוכה

ג. מי שהיה ראשו ורובו בסוכה ושולחנו חוץ לסוכה ואכל, כאילו לא אכל בסוכה, ואפי' אם הסוכה גדולה, שמא ימשך אחר שולחנו (שו"ע או"ח סימן תרלד ס"ד). ומו"ח מרן הגר"ח זצ"ל אלישיב זצ"ל אמר שאשה האוכלת בתוך הסוכה, גם כשהשולחן מחוץ לסוכה, קיימה בזה מצות סוכה, כי חז"ל לא גזרו עליה, שהרי אפילו אם תימשך מחוץ לסוכה אין לה חטא, דאשה פטורה מסוכה⁸.

בנו הקטן או אורח גדול

ד. מי שיש לו מקום בסוכה או לבנו הקטן או לאורח גדול, הורה מו"ח מרן הגר"ח זצ"ל אלישיב זצ"ל שבנו הקטן ישן בסוכה אע"פ שחייב החינוך רק מדרבנן, מ"מ מצות החינוך היא מצוה שלו ואקרקפתא ידידה מונח, ואילו הדאגה למצות חברו מונחת בעיקר על חברו, וחייב קודמים, וכמו מי שלווה מעות וגם ערב לחברו, ואין בידו לפרוע אלא לאחד מהם, דבוודאי שיפרע תחילה את חובו שלו, דאין נפרעים אלא מלווה תחילה⁹.

בניית סוכה או קטיפת אתרוג

ה. מי שרוצה לבנות סוכה או לקטוף אתרוג, ואינו יכול לעשות את שניהם בעצמו, נראה שיבנה את הסוכה בעמו, ואילו את האתרוג יקנה על ידי שליח, משום שיש אומרים שבניית הסוכה היא בעצמה מצוה, משא"כ קניית אתרוג לכו"ע הוא רק הכשר מצוה¹⁰.

א. ווי העמודים וחשוקיהם (גליון לו עמ' קטז).
ב. חשוקי חמד עמ"ס חולין (ח"ב דף ק"ז ע"א, עמ' רסח).
ג. קב ונקי (ח"א סימן קצג, עמ' קצב).
ד. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף מב ע"א, עמ' שעא), ווי העמודים (גליון י עמ' נט).
ה. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף ב ע"א, עמ' כג).
ו. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף ב ע"א, עמ' כה).
ז. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף ב ע"א, עמ' כו).
ח. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף ב ע"א, עמ' ל).
ט. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף ב ע"א, עמ' לא).
י. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף ב ע"א, עמ' לב).

לאור קריאתו של מרן רבינו שליט"א
לקבוע לימוד יומי בהלכות

שבת

ניתן להאזין לשיעור יומי קצר

באורך 3 דקות בלבד

השיעור נמסר בשפה ברורה ורהוטה -
מתאים גם לגברים וגם לנשים

בקו שיח יצחק

04-376-0582

שלוחה 4-4

כי אשמרה שבת קל ישמרני!

הגרי"ש אלישיב זצ"ל הורה דראשו ורובו בסוכה הוא לכתחילה, דאל"כ איך מותר לשבת כשהרגליים תחת השולחן שהוא גבוה י' טפחים ^א.

להשפיע לשבת בסוכה ז' על ז'

יב. מי שאינו שומר תורה ומצוות, ומתבייש מחבריו לשבת בסוכה, ואפשר להשפיע עליו שיבנה מאחורי ביתו בצנעה סוכה קטנה שאין בה אלא ז' טפחים על ז' טפחים (ושולחנו יהיה בתוך הבית), דלב"ש לא יצא ולב"ה יצא, והלכה כב"ש, נראה דמ"מ יש ענין, דבזה לפחות יקיים את המצוה מהתורה לפי חלק מהשיטות, וזה עדיף מאשר שיתבטל כלל ממצוות סוכה לכו"ע, וצ"ע ^ב.

לאכול פירות בסוכה ששולחנה בתוך הבית

יג. מי שרוצה להחמיר ולאכול פירות בתוך הסוכה, ויש לו רק סוכה ששולחנו בתוך הבית, אמר לי מרן בעל שבת הלוי זצ"ל שהדעת נוטה שבכה"ג לא גזרו רבנן שמא ימשך אחר שולחנו, ויקיים בזה מצוות סוכה, שהרי בפירות אפי' אם ימשיך מחוץ לסוכה לא יעבור על חטא כי מותר לאכול פירות מחוץ לסוכה, ולא נראה שיבטלו מצוה מהרוצה לקיימה ^ב.

ישיבה בסוכה בעת אזעקה

יד. בשעת אזעקה, כשכולם עוזבים את ביתם ובורחים למקלטים, יתכן שמי שנכנס לסוכה אינו יכול לברך עליה, שהרי מתיירא להיות בה והוי כדירה סרוחה שאינה ראויה לשימוש ופסולה, ואולי אם הוא בעל כטחון ומקיים' כי יצפנני בסוכו ביום רעה' הסוכה כשרה לו. וכן אמר גיסי מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל שבמתיירא מפני ליסטים המצב הוא שהסוכה אינה ראויה לישיבה כלל, אבל כשיש באופן עראי אזעקה, הוי כשודר הנכנס באופן חד פעמי לסוכה, שאינו מבטל ממנה שם סוכה ^ב.

ישיבה בסוכה בזמן השואה

סוכות שבנו ישראל קדושים במחנות ההשמדה, שהישיבה בהם היתה כרוכה בסכנת נפשות, ומיד לאחר האכילה פירקו אותם, אמר מו"ח מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל דבמשך זמן קצר לא היה לחוש מהרוצחים, ולכן הסוכה היתה כשרה כי עשו אותה סמוך לשקיעה, ומיד אחר צאת הכוכבים פירקה ^ב.

נפסלה הסוכה בשבת

טו. בשבת חוה"מ סוכות כשהיו רוחות חזקות ונפל חלק מהסכך, ונהיה חור יותר מג' טפחים בין הסכך לדופן וכעת אין לו דופן שלישית, התיר מו"ח מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל להניח נילון ע"ג הסוכה ע"י נכרי, כדי ליצור דופן עקומה, ואז יהיה לו דופן שלישית, ואע"פ שיוצר מצב של דופן עקומה, מ"מ ע"י נכרי מותר ואחר ואינו בונה ממש סכך, כי אם סכך פסול, שיהיה דופן עקומה, ואין לזה חשיבות של מלאכה ^ב.

לסגור דלת הזזה במחיצה

טז. היה רוח חזקה ועקרה דופן שלישית מהסוכה, ורצו לסגור דלת הזזה שהיתה ממול כדי שתהיה מחיצה שלישית, ומו"ח מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל אסר, משום דהוה מחיצה המתרת שאסורה בשבת, ואמנם מותר לפתוח גג עם צירים ביו"ט (רמ"א סימן תרכו ס"ג), התם מותר כיון שכבר יש סוכה ורק מסיר את המונע מלהכשירה, אבל בהזזת הדלת הוא מכשיר את הסוכה בפועל, והוי מחיצה המתרת ואסור [אבל על ידי נכרי מותר, דהוה שבות דשבות במקום מצוה] ^ב.

עשיית סורגים מעל מרפסת סוכה

יז. בנין משותף, שאחד השכנים רוצה לעשות סורגים בחלון ביתו, והשכן מתחתיו מתנגד מאחר וזה יפסול לו את הסוכה שבונה במרפסת הפתוחה [לשיטת הב"ח דאמרינן לבוד

לחומרא (עי' שעה"צ סימן תרכו ס"ק כג)], הורה מו"ח מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל שאינו יכול לעכב, כיון שמעיקר הדין לא קיי"ל כהב"ח, וא"כ יכול לברך לישב בסוכה. ואם רוצה לחוש, יניח סכך לאורך הסורגים של העליון ^ב.

נוי סוכה של תפילות

יח. נוי סוכה אסורין בטלטול ביו"ט בלא תנאי (משנ"ב סימן תרלח ס"ק כד). ומי שתלה בסוכתו לנוי סוכה תמונה עם תפילות של האושפיזין ונטילת לולב, ולא עשה תנאי קודם יו"ט שאינו בודל מהם, נראה שמכיון שיש בה תפילות, מותר לטלטלה, ודומה לדף של סידור, שהרי לא הקצהו לנוי בלבד אלא לגם לשימוש האדם לתפילה, ואין עליו שם מוקצה, וכמו אתרוג שתלאה לנוי סוכה דאם אחד נצרך מותר ליתן לו ^ב.

לגלות לאורח שהסוכה לא כשרה להחזו"א

יט. אורח ת"ח המקפיד שלא לאכול בסוכה שסוכה ע"י מעמיד דמעמיד המקבל טומאה [כשיטת החזו"א (סימן קמג סק"ב) לגבי מסמרים], והמארח סומך על המג"א והגר"א (סימן תרכט ס"ח) ואינו מקפיד על הנ"ל, נראה שאם האורח אינו מרגיש בזה ועומד לאכול שם סעודה, והאי חייב להודיעו על כך כדי שלא יכשל. אבל אם בא לשתות מים או לטעום פחות מכשיעור, דאין חיוב מן הדין לאכול בסוכה אלא רק מידת חסידות, יתכן שאינו חייב לספר לו ^ב.

לאחסן סחורה בסוכה

כ. סוחר שהגיעה אליו סחורה בחוה"מ סוכות, ואין לו מקום לאחסנה אלא בסוכתו, נראה שהדבר אסור, די"א שאסור לישב בסוכה שלא בשעת קיום המצוה משום נהנה מעצי הסוכה (עי' עונג יו"ט סימן מט). ועוד, דמאחר ושימוש כזה אין אדם עושה בדירתו, א"כ הדבר אסור, וכשם שאסור להריח מהדס של מצוה, דאסור ליהנות מהמצוות בניגוד למה שהמצווה עומדת. ועוד דלא גרע מקדירה שאסור להכניסה, דהוי ביזוי מצוה ^ב.

לתלות נדנדה בסוכה

כא. הרוצה לתלות נדנדה בתוך הסוכה, נראה שמותר, והיינו דווקא אם בסלון שלו כל השנה היה גם תולה נדנדה. וכמו שכתב בערוה"ש (סימן תרלח ס"ד) שלא יפשוט בגדיו ויניחם בסוכה אם אינם מכובדים, וכן מקלו, וכללו של דבר - כל דבר שלא היה משהו בביתו בחדר הנאה שבו, לא ישהה בסוכה ^ב.

לכרוך ספרים בסוכה

כב. כורך ספרים עני, שמותר לו לעבוד בחוה"מ, נראה שאין לעשות זאת בסוכה, דאין ראוי לישב בסוכה ולעשות מלאכות שלא היה עושה אותם בביתו ^ב.

להטמין מפתח בסכך

כג. כשנועל דלת הסוכה, ורוצים להטמין את המפתח בסכך, יתכן שמותר וכמו מנימין עבדו של רב אשי שתלה בגדים לייבוש על גבי הסוכה (עי' סוכה דף י"ב), אולם לשיטת העונג יו"ט דאסור ליהנות מעצי הסוכה שלא במקום מצוה - אסור, אפי' שלא מבטלו מקדושתו, וצ"ע ^ב.

לקיחת נורת חשמל מהסוכה

כד. נורת חשמל שתלאה בסוכה כדי להאיר, מותר להורידה ולהעבירה לתוך ביתו, משום שהנורה אינה מחפצי המצוה, והוי כשולחן בעלמא, ונוי סוכה הוא רק מה שבטל לדפנות או לסכך [ויתכן שנורה צבעונית הוי נוי סוכה, והוי מוקצה מחמת מצוה. וה"ה אסור להשתמש בנעצים המחזיקים את הנוי סוכה ולהשתמש בהם לדברים אחרים, אבל לנגב משקפיים בסדין התלוי בסוכה לנוי יתכן שמותר, וכמו שמותר לתלות בגדים לייבוש על הסוכה, וצ"ע] ^ב.

מוקדש

לזכרו של אבי היקר

הר"ר שרגא פייבל בן הר"ר צבי ז"ל קנוול

התגדל בחכמת מעשיו להיות ראש וראשון לכל דבר שבקדושה

בתורה ובגמילות חסדים, בשתיקה ובהצנע לכת

מייסד מחזיק ומרומם מפעלי תורה וחסד

החזיר נשמתו ליוצרה בשיבה טובה ובשם טוב

ביום כ"א בשבט תשע"ב

ומנוחתו כבוד בהר המנוחות בירושלים עיה"ק

יא. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף ג ע"א, עמ' מג), לשוח בשדה (ח"א סימן א).

יב. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף ג ע"א, עמ' מז).

יג. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף ג ע"א, עמ' מז).

יד. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף ד ע"א, עמ' נא).

טו. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף כג ע"א, עמ' קלה).

טז. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף ח ע"ב, עמ' סג).

יז. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף ח ע"ב, עמ' סג).

יח. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף ט ע"ב, עמ' ע).

יט. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף י ע"א, עמ' עה).

כ. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף י ע"ב, עמ' עז).

כא. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף יב ע"א, עמ' פט).

כב. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף יב ע"א, עמ' צד).

כג. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף יב ע"א, עמ' צג).

כד. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף יב ע"א, עמ' צד).

כה. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף יב ע"א, עמ' צד).

נסר תרים עץ אם כשר לסכך

בה. כל דבר הראוי לקבל טומאה פסול לסכך (שו"ע או"ח סימן תרכט ס"ג). והרועה לסכך בנסרים של תרים עץ שהתפרק, שיש להם בית קיבול [החורים שבהם נכנסים הרצועות], הורה מו"ח מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל שכשרים לסיכוך, משום שכל כלי שעשאוהו לשמש עם הקרקע אינו מקבל טומאה, והרי התרים עשוי מתחילה להיות מחובר לבית, ואינו מקבל טומאה למרות שיש לו בית קיבול י².

מחצלת שיש ספק אם עשויה לצל או לשכיבה

כו. מחצלת שקנו אותה באחת המדינות במזרח הרחוק, ויש ספק אם נעשתה לצל או לשכיבה ואז פסולה לסיכוך, אם אין לו דבר אחר לסכך בו אלא היא - יכול לסכך בה אך לא יברך על סוכה זו, שהרי י"א שפשוטי כלי עץ העומדים למדרס מקבלים טומאה מן התורה, וא"כ הספק על כשרות המחצלת הוא דאורייתא, ולחומרא. ולמעשה יכול לתפור עליה נוי סוכה, ויחברה בסיכות ומחטים כדי שלא תהיה ראויה לשכיבה וישיבה ולמדרס, ותהיה כשרה לסכך לכו"ע, דשינוי מעשה מוציא מידי טומאה, וצ"ע י².

עשיית דופן עקומה

כז. מעשה באחד שבנה סוכה במרפסת שהיו בה רצועות בטון וביניהם הניח סכך כשר, וביו"ט העירוהו שהבטון הוא הרוב, ואע"פ שאין בכל אחד ד' טפחים הרי הסוכה פסולה, אך אם יחליט על ג' רצועות בטון שהם דופן עקומה יהיה לו בסוכה רוב סכך כשר, והורה מו"ח מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל שאין אדם עושה מעצמו דופן עקומה, ורק כשאין לו דופן אז אמר' דהלכה למשה מסיני שהסכך הפסול נהפך לדופן, אבל אם היא בעצם סכך כשר ויכולה להצטרף לסוכה, ויש לו גם ג' דפנות, אלא שיש בשאר הסוכה רוב סכך פסול, בזה אין אומרים מעצמו דופן עקומה. [וקודם סוכות היה יכול להניח דופן מתחת לרצועות הבטון, והיה לו רוב סכך כשר, או שהיה עושה ליד הדופן ד' טפחים רצופים של סכך פסול, ואז גם נעשה מעצמו דופן עקומה] כ².

רופא שיושן יותר טוב בביתו מאשר בסוכה

כח. רופא מנתח העוסק בפיקוח נפש ממש, ומכיר את גופו ויודע שאם יישן בסוכות בבית, יהיה למחרת רגוע יותר ועבודתו בביה"ח תהיה מוצלחת יותר, יתכן שפטור מלישון בסוכה, וכמו שלוחי מצוה שפטורים מן הסוכה אפי' בשעת חנייתו, משום דטרודים ודואגים במחשבת המצוה ובתיקוניה (רש"י סוכה דף כו ע"א), וכשנחים וישינים בהנאתם בלילה, יכולים למחר לעסוק במצוה טפי (מרדכי סימן תשמ בשם הראב"ה), וגם רופא עוסק במצות והשבותו לו, ועיי' יוכל למחר לעסוק במצוה ברגוע ובצלילות כ².

אשתו לפני לידה ורועה שבעלה ישן עמה

כט. אדם שגר בקומה שלישית, ויכול לבנות סוכה רק בחצר הבניין, ואשתו עומדת לפני לידה וחוששת לישון לבד בבית (שמא תצטרך ללדת, ולא תוכל לקרוא לבעלה ביו"ט), ולכן רועה שבעלה ישן עמה בבית, נראה דמאחר וכעת אינה חשה בצירי לידה אינה נחשבת כחולה ובעלה לא נחשב למשמשי חולה. וכן אמר מו"ח מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל דאין כאן פטור של מצטער, שהרי בעלה אינו מצטער לישון בסוכה, ואם קשה לאשתו - שתלך לישון עמו יחדיו בסוכה, וכן הורה גיסי מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל (ויקשור חוט מהבית עד לסוכה, ויכולה למשוך בעת הצורך) ל².

אסיר בבית הכלא

ל. אסיר היושב בבית כלא, ויש לו אפשרות לעשות שם סוכה, נראה שיכול לברך ללישב בסוכה, אע"פ ד"א שאין זה 'תשבו כעין תדורו', שהרי בדירתו יכול ללכת לכל מקום שירצה (עי' שו"ת פעולת צדיק ח"ב סימן קצז), מ"מ דווקא מצטער מחמת הסוכה פטור, אבל אם ע"י מה שישב בסוכה לא ינצל מצער, חייב בסוכה ז².

דיני חולה שפטור מסוכה

לא. חולה שיש לו חום גבוה מאד, ודאי מצטער הוא ופטור מן הסוכה, ואפילו אם ידחוק את עצמו וישב בסוכה, אין לו לברך. אבל חולה שיש לו חום לא גבוה, ובחום כזה אנשים רבים אינם מחשיבים עצמם לחולים ואינם משתדלים לחפש לעצמם מקום נח דווקא, בזה יכול לחייב את עצמו בסוכה ולברך.

ואם אינו חולה ממש, אלא נמצא בביה"ח לביקורת ולמעקב, חייב בסוכה, ואם אין לו סוכה - ראוי שימנע מאכילת פת יותר מכביצה, אלא רק פירות וירקות, או פחות מכביצה שזה אכילת ארעי. וחולה שאינו מצטער מעצם הישיבה בסוכה, אלא שההליכה עד הסוכה היא צער עבורו, נראה שגם הוא פטור מן הסוכה (עי' משנ"ב סימן תרלט ס"ק מאד פתיחת הגג מקרי מצטער), ואם הוא מוכן לטרוח - יכול לברך על הישיבה בסוכה ז².

שמיעת שיעור כשירדם חוץ לסוכה

לב. הרועה לשמוע שיעור תורני בביהמ"ד, אך מרוב עייפותו ברור לו שעלול להירדם באמצע השיעור מחוץ לסוכה, הורה מו"ח מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל שצריך לעמוד ולעשות כל צדקי שלא ירדם, או למנות שומר. וכן הורה מרן הגר"ש אויערבאך זצ"ל דאסור ללכת לשיעור כשיודע שיתנמנם שם, וכן אדם היודע שהוא מתנמנם בשעת נסיעה, אסור לו לנסוע ז².

מקום לאשתו או לבנו הקטן

לג. יש לו סוכה קטנה, ויכולים לישון בה רק שני בני אדם, הורה מרן הגרי"ח זוננפלד זצ"ל שיתן את המקום השני לאשתו, ולא לבנו הקטן שהגיע לחינוך, ואע"פ שאשה פטורה מסוכה, מ"מ אם אשתו לא תישן עמו יחסר לו במצות תשבו כעין תדורו (עי' רמ"א סימן תרלט ס"ב), משא"כ חינוך בנו היא מצוה שבאה אחר ההידור של קיום המצוה שלו ז².

סגירת הגגון כשיגרום לויריעה

לד. ירד גשם בסוכות, ורועה לסגור את הגגון מעל גבי הסכך (ואין בזה איסור בונה, דהוי כדלת הנפתחת עם צירים), אם על ידי שיוזי את הגגון מעל הגינה יגרום שירד גשם על הצמחים והורעים, הדבר אסור, דהוי פסיק רישא דניחא ליה, ואמנם הוי רק גרמא דאין הגשם נופל מכוחו, אבל איסור דרבנן יש כאן. אלא שבמקום הפסד יתכן שמוותר (עי' שו"ע או"ח סימן שלד סעי' כב) [ואם רועה לפתוח הגגון לאחר שפסק הגשם, וחושש שהמים ישפכו על הגינה, אולי יפתח כלאחר יד, או יבקש מאדם אחר שיפתח] ז².

עשיית צרכיו בסוכה

לה. אסור להשתין בסוכה, ואפילו בכלי (משנ"ב סימן תרלט ס"ט). וחולה שסוכתו בחצר הבניין, ונצרך להתפנות פעמים במשך הלילה, ובחוף אין לו מקום צנוע, ואם יצטרך לעלות כל פעם לביתו יצטער מאד, הורה מו"ח מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל שהדרך המוכרת לכתחילה היא להגדיל את הסוכה בדופן עקומה ויתפנה שם, ואם אין לו אפשרות לעשות כן ישתין בסוכה ממש, אך יעשה מה שיכול כדי להמעיט הבזיון, ויקח כלי של ברזל ויטיל בו רביעית מים ז².

חולה המרטיב תוך כדי שינה, הורה מו"ח מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל דמאחר וכשהחולה נכנס לישון הוא נקי, ואין לו כל כוונה לבזות את הסוכה, אלא רוצה לקיים מצוות בוראו והוא מצטער מאד על מצב בריאותו, לכן אין בזה איסור ולא יכול לפטור את עצמו מלישון בסוכה ז².

לישון בבית כשצפוי גשם

לו. כשהחזאים צופים במכשיריהם את המזג אויר הקרוב, ואומרים שבלייל סוכות צפוי לרדת גשם, אך כעת עדיין אין גשם, הורה מו"ח מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל שכל זמן שאין יורדים גשמים ממש, חייבים לישון בסוכה, אע"פ שבביתו כה"ג לא היה הולך לישון בחדר שהגשמים עלולים לחדור לתוכו ולהקיצו משנתו (ומעשים בכל יום שאין דברי המומחים הנ"ל מדויקים, ויתכן שאין לסמוך עליהם) ז².

- כו. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף טז ע"א, עמ' קא).
- כז. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף טז ע"א, עמ' קא).
- כח. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף יז ע"א, עמ' קז).
- כט. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף כה ע"א, עמ' קמט).
- ל. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף כה ע"א, עמ' קנ).
- לא. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף כה ע"ב, עמ' קנה).
- לב. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף כז ע"א, עמ' קסח).
- לג. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף כז ע"א, עמ' קעג).
- לד. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף כח ע"א, עמ' קצב).
- לה. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף כח ע"ב, עמ' קצט).
- לו. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף כט ע"א, עמ' רז).
- לז. קב ונקי (ח"א סימן רד, עמ' קצט).
- לח. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף כט ע"א, עמ' ריג).

כניסה לסוכת חברו ללא רשות

לו. מותר לאדם ליכנס ולישב בסוכת חברו בשעה שאין בעל הסוכה בסוכתו, שודאי לא יקפיד על זה, דניחא ליה לאיניש דליעבד מצוה בממוניה (משנ"ב סימן תרלו סק"ט). ונראה דכל זה כאשר הסוכה היא בחצר הבניין, אבל כאשר הסוכה היא במרפסת ובשטח ביתו הפרטי אסור, כי ודאי מקפיד שעי"י שיכנס למרפסת או לחצר יוכל גם להיכנס לדירתו^ל.

בניית סוכה בחו"ל נגד החוק

לח. כשהשלטונות בחו"ל אוסרים לבנות סוכות במרפסות, בטענה שהסוכות מכערות את חזות פני העיר, הורה מו"ח מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל דמי שיבנה סוכה במרפסת נגד החוק, יש בזה חשש של גזל על הבנין עצמו [שהרי בלי אישור מהשלטונות אסור לבנות שם בנין, וכל מה שהתירו לבנות הוא בתנאי שלא יכערו את פני העיר], ולכן למעשה אין לבנות סוכה במקום זה [אלא על הגג או במקום שאינה נראה לרבים]^מ.

בן חו"ל – ברכת לישב ביו"ט שני

לט. בן חו"ל שאכל סעודה שלישית ביום ראשון דסוכות שחל בשבת, ובירך 'לישב בסוכה' כדת וכדין, ונשאר ללמוד בסוכה עד מעריב, וגם התפלל מעריב בציבור בתוך אותה סוכה, וכשהגיע לסעודת ליל יו"ט שני מסופק אם לברך ברכת 'לישב בסוכה', והאם מה שביירך ביו"ט א' פוטרו ליום ב' (דהרי קידוש הוא כן עושה). והורו מו"ח מרן הגר"ש אלישיב זצ"ל ומו"ר מרן בעל שבט הלוי זצ"ל דרק בקידוש ושהחיינו היתה התקנה, ואין למדים מזה לשאר ברכות יו"ט, ולכן לא יברך שנית 'לישב בסוכה', ובפרט שאנו בקיאים בקביעי דירחי. ומרן הגר"ש ז"א אוערבאך זצ"ל אמר שיתכן שצריך לברך, כיון שאתמול היה חול, ואפשר לצרף שיטת הט"ז שצריכים לברך על כל סעודה וסעודה בסוכה^נ.

פירוק הסוכה בהושענא רבה

מו. כשיורדים גשמים עזים בהושענא רבה, נראה שמותר את הסוכה ולפרקה (כדי להתקין את הרעפים והברזלים, שהבית לא יוצף במים), ואע"פ שצריך שתהא לו סוכה כל שבעה, מ"מ קיי"ל כשיטת רש"י דהטעם הוא דאי איקלע לי סעודתא אכיל לה בגווה (עי' משנ"ב סימן תרסו סק"א), ובענינו ממילא לא יוכל לישב או לישון בסוכה. וגם לשיטת הר"ן שמדיני הסוכה שתהא לו סוכה כל שבעה, מ"מ כשיורדים גשמים אין שם סוכה עליו, ולכן יכול לסותרה, וצ"ע^נ.

לישון חוץ לסוכה כשנפלה הסוכה

מא. מי שנפלה לו סוכתו באמצע הלילה, ואין לו כל אפשרות לבנות סוכה חדשה, נראה שאינו חייב להתאמץ שלא להירדם ולהיות ער כל הלילה כדי לא לישון מחוץ לסוכה, די"א שאין זה בגדר איסור אלא רק שיש לו מצות עשה, ואם הוא אנוס ואין לו סוכה, מותר (עי' גנוי רעק"א סימן ב). וגם לי"א שהוא בגדר איסור, מ"מ דומה להולכי דרכים הפטורים מן הסוכה, דאי"ז תשובו כעין תדורו. [ומה שמסופר על הגר"א שהיה תפוס בבית האסורים בחג הסוכות, ופתח עיניו בידיו בכח שלא ירדם מחוץ לסוכה, אמר מו"ח זצ"ל שזה חומרא ולא מדינא, דכיון שהוא אנוס, רשאי לישון חוץ לסוכה]^נ.

לט. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף לא ע"א, עמ' רלז), ווי העמודים וחשוקיהם (גליון י עמ' כא).
מ. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף לא ע"א, עמ' רלט).
מא. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף מז ע"א, עמ' תט).
מב. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף מח ע"א, עמ' תיג).
מג. חשוקי חמד עמ"ס סוכה (דף נג ע"א, עמ' תלז).

לא נתנו ימים טובים לישראל אלא כדי שיעסקו בהם בתורה

בס"ד בימי חול המועד סוכות הבעל"ט,
יתקיימו שיעורים מיוחדים מגדולי התורה שליט"א
בקו 'שיח יצחק'
מתורת רבינו מרן עמוד ההוראה הגר"י זילברשטיין שליט"א
מדי יום בשעה 12:30 בצהריים

יום ראשון א' דחזה"מ:
הגאון הגדול רבי **איתמר גרבוז** שליט"א
ראש ישיבת ארחות תורה
ביום שני ב' דחזה"מ:
הגאון הגדול רבי **ישראל אדלשטיין** שליט"א
מראשי ישיבת 'בית מדרש עליון',
ורב קהילת 'שיח תפילה' ב"ב

ביום שלישי ג' דחזה"מ:
הגאון הגדול רבי **יואל מקלב** שליט"א
מראשי ישיבת 'בית מדרש עליון'
ורב קהילת 'אילת השחר' פרדס כץ

ביום רביעי ד' דחזה"מ:
הגאון רבי **אריאל בוקוולד** שליט"א
רב קהילת 'משכן חיים' בני ברק

ביום חמישי ה' דחזה"מ:
הגאון רבי **מנחם גולדברג** שליט"א
רב קהילת 'אילת השחר' אופקים,
ומראשי ישיבת אופקים

ביום שישי הושענא רבא:
הגאון רבי **אהרן רייך** שליט"א
דיין בבד"צ בני ברק, ובעמח"ס דבר אהרן,
ומגדולי תלמידי מרן רבינו שליט"א

מס' הקו הוא:
04-376-0582 או: 03-313-0582

מרתק ומיוחד! במהלך חוה"מ תיערך בקו שיחת-חג מיוחדת
עם תלמידי הגדול של רבינו, הרה"ג ר' ישי מזלומיאן שליט"א,
אשר יחשוף עובדות והנהגות מהקודש פנימה.
ניתן יהיה להאזין לדברים בשלוחת 'בדידי הוה עובדא'
[שלוחה 3-4].

בברכת מועדים לשמחה!

נתנם להצלחת צופיה בת ציון
שימלא דקב"ה כל משאלות לבה לטובה ולברכה, אבי"ר

ניתן להאזין להקלטות ופסקי הלכה המתעכבים מדי יום
ממין רבינו שליט"א, וכן שיעור יומי בהלכות שבת ועוד,
בקו 'שיח יצחק', 03-3130582
לערכונים על דרשות ושיעורים, וכן על מיקומו של רבינו
בשבת הקרובה בקו 'דברי חמד' 079-6077-468

לקבלת העלון, פסקי הלכה, ועדכונים ממרן שליט"א,
ניתן להרשם במייל a0527642209@gmail.com,
ובפלאפון תל, או בכתובת מייל 3126877@gmail.com
ובפלאפון 0533126877.

אחורה נא חידה

עשרה יהודים הנמצאים יחד במקום אחד, ואינם מצטרפים למנין אלא רק בסוכות, ולא בכל השנה?

(התשובה לחידה, א"ה בגליון הבא, החידה נאית ידידנו הרב ארז חוני שליט"א)

תשובה לחידה משובע שעבר: איך יתכן שאדם גנב אתרוג ויצא בו הגנב ידיו חובות?

תשובה. א. גזל אתרוג בגלל פקוח נפש והבעלים נתייאשו, יצא בו הגנב ידיו חובות ביום טוב ראשון. ב. קטן שגנב אתרוג והגדיל ביום טוב ראשון, מאחר וסתם גניבה יש בה יאוש בעלים (רמ"א חו"מ סימן שסח ס"א), א"כ יכול לצאת בו יד"ח, כיון שלא נתחייב בהשבה בהיותו קטן, אלא לפנים משורת הדין (משנ"ב סימן שמג סק"ט). ג. לשיטת רב (סנהדרין דף עב ע"א) דבא במחאתת זכה הגנב, אפילו נטל כלים והם בעין, משום דבדמים קניניהו, נמצא דכל גנב שפרץ מחסן אתרוגים יכול לצאת בהם יד"ח בחג. ואפילו אם מכרם אח"כ ללוקח גם יצא ידי חובתו, וגיס מרן הגר"ח קניבסקי זצ"ל מפקפק בזה, דאולי אין זה מברך אלא מנאץ. ד. אם הבעלים נתייאשו, והגנב מכר את ד' המינים לאחר, דהאחר יצא כיון שהיו יאוש ושינוי רשות, ואם האחר שב והקנה את ד' המינים לגנב, יצא בו ידי חובתו, (משנ"ב סימן תנד ס"ק יז). ה. גנב מאביו ומת - אם גנב מאביו, ואביו מת בסוכות, וירש אותו.

יור"ע ע"י מערכת "קובץ גליונות" k.gilyonot@gmail.com
להנצחות ולהקדשות ניתן לפנות: 053-3145900